

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут рукопису

Фонд № 337

Опис

РИЖЕНКО ЯКІВ ОМЕЛЯНОВИЧ
(1892–1974) – мистецтвознавець

Крайні дати фонду: 1928–1972 рр.

Вид фонду: особовий

Зберігати постійно

2005

Зміст
опису фонду № 337

№ п/п	Назви розділів	№ од. зб.	№ аркушів
	Передмова		3–6
1.	Біографічні матеріали	1	7
1.1.	Посвідчення, квитки	2–10	7–9
1.2.	Довідки	16–17	10
1.3.	Грамоти	28–21	10
2.	Наукові творчі матеріали	22–24	10–11
3.	Матеріали службової та громадської діяльності	25–28	11
4.	Листування	29–43	12–13
5.	Книги з дарчими написами	44–45	13
6.	Фотоматеріали	46–53	13–14
7.	Образотворчі матеріали	54–55	14–15
8.	Матеріали родини	56–59	15
9.	Іменний покажчик		16
10.	Географічний покажчик		16

ПЕРЕДМОВА

Історико-біографічна довідка про фондоутворювача

Риженко Яків Омелянович народився 1 листопада 1892 р. на хуторі поблизу селища Пустовійтова Глобинського району Полтавської області, у родині бідняків.

Після закінчення трьохлітнього навчання в сільській школі був прийнятий до Єлизаветградської гімназії. Потім навчався в Московському Політехнічному інституті.

У 1914 р. під час Першої Світової війни був призваний з 4-го курсу Інституту до діючої армії, з якої відізваний у 1916 р. для закінчення навчання.

Після Жовтневої соціалістичної революції займається збиранням предметів мистецтва – картин, портретів, килимів та інших старовинних речей. Стає організатором Пролетарського музею Полтавщини.

Протягом 1926 – 1929 рр. аспірант Науково-дослідної кафедри історії української культури імені Д.І. Багалія при Харківському інституті народної освіти. З 1929 р. – науковий співробітник кафедри, одночасно займає посаду директора Музею.

У 1932 р. репресований, через декілька місяців звільнений і переїздить з м. Полтави до м. Курська, де працює в Обласній раді промислової кооперації на посаді керівника планового промислового відділу. У 1939 р. за роботу на цій посаді був нагороджений значком “Отличник промкооперации”.

Під час Великої Вітчизняної війни Я. О. Риженко покидає м. Курськ разом з військовим підрозділом і дістається до м. Астрахань, куди у 1943 р. повертається після евакуації його дружина. В Астрахані за завданням Військового керівництва працює на будівництві моста через р. Волгу.

Протягом 1945–1947 р. – слухач економічного факультету вечірнього університету марксизму-ленінізму при Астраханському міському ВКП(б). У 1947–1950 р. – депутат Астраханської місцевої ради.

Після війни у 50-х роках Астраханським обласним комітетом був виключений з комуністичної партії по причині невказання у анкеті відомостей про репресію.

Останні 15 років життя працював в проектних інститутах, філіалах Ростовського, Волгоградського та Астраханського Гіпроводгоспа (Гіпроводхоза) на посаді головного спеціаліста. Був незмінним головою товариського суду. З 1968 р. – пенсіонер.

Я.О. Риженко мав двох синів, які загинули під час Великої Вітчизняної війни.

Помер Я.О. Риженко 29 травня 1974 р. від онкологічного захворювання.

Відомості про історію фонду

Особовий фонд № 337 сформовано з особових архівних документів Я.О. Риженка. Передача документів здійснювалася 8 січня 1980 р. через Вияснівського Андрія Юліановича.

Науково-технічна обробка фонду № 337 і опис фонду виконані науковим співробітником Інституту рукопису Т.В. Міцан у 2005 р.

Характеристика фонду

Обсяг фонду 59 од. зб. Крайні дати фонду 1928–1974 рр.

При науково-технічній обробці фонду були виділені такі основні групи документів:

Біографічні матеріали

Біографія Риженка Якова Омеляновича (б.д.); *посвідчення, квитки* документи, які засвідчують, що Риженко Яків Омелянович був аспірантом Науково-дослідної кафедри історії української культури імені Д.І. Багалія (1928–1949); посвідчення про нагороди Риженка Якова

Омелянвича (1939–1970); посвідчення Риженка Якова Омелянвича – слухача економічного факультету вечірнього університету марксизму-ленінізму при Астраханському міському ВКП(б) [1945–1946]; посвідчення Риженка Якова Омелянвича – депутата Астраханської міської ради (1947–1950); *довідки*: довідка, видана Риженку Якову Омелянвичу Пустовійтівською сільрадою, про майно його батька (1935 – 1949); довідка, видана Кіровським військовим комісаріатом Риженку Якову Омелянвичу, про отримання ним грошової допомоги протягом травня – вересня 1943 р. (1954); *почесні грамоти* (1967–1969).

Наукові і творчі матеріали

“Очерк кустарных промыслов и ремесел Курской области”, “Библиографический список главнейших источников по кустарным промыслам и ремеслам Курской области” (б.д.); списки друкованих праць Риженка Якова Омелянвича (1937).

Матеріали службової та громадської діяльності

Документи, що стосуються роботи Риженка Якова Омелянвича на посаді наукового співробітника Українського науково-дослідного інституту історії матеріальної культури (1949); характеристика Риженка Якова Омелянвича – керівника планового виробничого відділу Курської обласної промислової ради (1941); витяг з наказу про призначення Риженка Якова Омелянвича керівником Астраханської експедиції (1958); доручення Зуйкіна Миколи Олександровича, видане Риженку Якову Омелянвичу, на виконання ним обов’язків [керівника Ростовського на Дону філіалу Республіканського Державного інституту по проектуванню будівництва “Росгипросовхозстрой”] (1958).

Листування

Адресати: Вияснівський А.Ю. (1961–1969), Таранушенко С.А. (б.д.) Астраханська обласна Рада КПРС (1967), Тосненський міський військовий комісаріат Ленінградської області (1971), “Астрахангипроводхоз”, інститут (1972).

Книги з дарчими написами

Дарчі написи Вяяснівського А.Ю. Риженку Я.О. на титульному аркуші книги Р. Бредбері “Марсіанські хроніки”(1963); Таранушенка С.А. Риженку Я.О. на титульному аркуші статті “Вітряки” з відбитку журналу “Народна творчість та етнографія”. Книга перша. Січень–березень (1958).

Образотворчі матеріали

Яциневич В. Малюнки керамічних виробів (б.д.)

Фотоматеріали

Фотографії Риженка Я.О.; фотографії керамічних виробів з колекції Полтавського [краєзнавчого] музею. (Вироби селища Опішня) та Миргородського [краєзнавчого] музею. (Вироби селища Хомутець) (б.д.).

Матеріали родини

Диплом Риженка Олександра Яковича (сина Я.О. Риженка) про закінчення Полтавського інституту інженерів сільськогосподарського будівництва (1940); медали Риженка Олександра Яковича (б.д.).

Н. с. відділу джерелознавства

ІР НБУВ

Т. В. Міцан

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор ІР НБУВ

Л.А. Дубровіна
«___» _____ 2005 р.

ПРОТОКОЛ ЕК ІР НБУВ

№ _____ від «___» _____ 2005 р.

№ з/п	Заголовок справи	Крайні дати	Кількість арк.	Примітки
1	2	3	4	5
1. БІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ				
1	Біографія Риженка Якова Омеляновича. м. [_____] . Машинопис. Рос. мовою.	[]	4	
1.1. ПОСВІДЧЕННЯ, КВИТКИ				
2–4	Документи, які засвідчують, що Риженко Яків Омелянович був аспірантом Науково-дослідної кафедри історії української культури імені Д.І. Багалія при Харківському інституті народної освіти. 1. Посвідчення аспіранта Я.О. Риженка 16 березня 1928 р. м. Харків. Машинопис, завірений печаткою Харківського інституту народної освіти. Рос. мовою. 2. Повідомлення про відправлення архівної довідки стосовно терміну перебування Я.О. Риженка аспірантом. 9 травня 1949 р. м. Харків.	16 березня 1928 – 9 травня 1949	4 (1+1+2)	

1	2	3	4	5
2–4 (продовж.)	<p>Машинопис. Рос. мовою. 3. Архівна довідка. 9 травня 1949 р. м. []. Оригінал і копія, завірена 17 грудня 1949 р. Рос. мовою. 3 од. зб.</p>			
5–7	<p>Документи, що засвідчують роботу Риженка Якова Омеляновича на посаді наукового співробітника Науково-дослідної кафедри історії української культури імені Д.І. Багалія:</p> <p>1. Посвідчення наукового співробітника Я.О. Риженка. 23 лютого 1930 р. м. Харків. Рукопис на бланку установи та копія, завірена 15 лютого 1947 р. Укр. та рос. мовами.</p> <p>2. Повідомлення Центрального державного архіву Жовтневої революції Міністерства внутрішніх справ УРСР. 17 травня 1949 р. м. [Харків]. Машинопис. Рос. мовою. 3. Архівна довідка. м. [Харків]. Оригінал і копія, завірена 17 грудня 1949 р. Рос. мовою. 3 од. зб.</p>	23 лютого 1930 – 17 грудня 1949	5 (2+1 +2)	
8–10	<p>Посвідчення про нагороди Риженка Якова Омеляновича:</p> <p>1. “Отличник промкооперации”. 9 жовтня 1939 р. м. []. На бланку у твердій палітурці. Рос. мовою.</p> <p>2. “За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”. 5 листопада 1946 р. м. []. Бланк. Рос. мовою.</p>	9 жовтня 1939 – 26 березня 1970	10 + +зна -чок + 2 ме- далі	

1	2	3	4	5
8–10 (продовж.).	3. “За доблестный труд. В ознаменование 100-летия со дня рождения Владимира Ильича Ленина”. 26 березня 1970 р. м. [Астрахань]. Бланк. Рос. мовою. 3 од. зб.			
11	Посвідчення Риженка Якова Омеляновича – слухача економічного факультету вечірнього університету марксизму-ленінізму при Астраханському міському ВКП(б). м. Астрахань. Бланк і копія, завірена 17 грудня 1949 р. Рос. мовою.	[1945–1946]	3	
12–13	Посвідчення Риженка Якова Омеляновича – депутата Астраханської міської ради депутатів та повідомлення про засідання Ради депутатів. м. Астрахань. Машинописи на бланках. Рос. мовою. 2 од. зб.	22 грудня 1947 – 27 липня 1950	4 (3+1)	
14	Пенсійне посвідчення Риженка Якова Омеляновича. м. []. Бланк. Рос. мовою.	21 лютого 1972 р.	4	
15	Членський квиток Всесоюзного товариства винахідників і раціоналізаторів, виданий Риженку Якову Омеляновичу. м. []. Бланк. Рос. мовою.	1966	3	

1	2	3	4	5
1.2. ДОВІДКИ				
16	Довідка, видана Риженку Якову Омеляновичу Пустовітківською сільрадою, про майно його батька. с. Пустовітово, Глобинського району Полтавської області. Оригінал і копія, завірена 16 квітня 1948 р. Рукопис. Укр. та рос. мовами.	9 січня 1935	3	
17	Довідка, видана Кіровським військовим комісаріатом Риженку Якову Омеляновичу, про отримання ним грошової допомоги протягом травня – вересня 1943 р. м. Астрахань. Машинопис. Рос. мовою.	13 березня 1954	1	
1.3. ГРАМОТИ				
18–21	Почесні грамоти Риженка Якова Омеляновича. м. [Астрахань]. Бланки. Рос. мовою. 4 од. зб.	1967 – червень 1969	8	
2. НАУКОВІ і ТВОРЧІ МАТЕРІАЛИ				
22	Риженко Я[ків] О[мелянович] “Очерк кустарных промыслов и ремесел Курской области” и “Библиографический список главнейших источников по кустарным промыслам и ремеслам Курской области”. м. []. Машинопис. Рос. мовою.	[]	99 (88+2 +9)	

1	2	3	4	5
23–24	Списки друкованих праць Риженка Якова Омеляновича. м. []. Машинопис. Рос. мовою. 2 од. зб.	[1937]	2 (1+1)	
3. МАТЕРІАЛИ СЛУЖБОВОЇ та ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ				
25	Характеристика Риженка Якова Омеляновича – керівника планового виробничого відділу Курської обласної промислової ради. м. [Курськ]. Машинопис. Рос. мовою.	30 серпня 19[41]	1	
26	Повідомлення про направлення заяви Риженка Якова Омеляновича до Центрального державного архіву Жовтневої революції Міністерства внутрішніх справ УРСР. м. Харків. Машинопис. Рос. мовою.	4 травня 1949	1	
27	Витяг з наказу про призначення Риженка Якова Омеляновича керівником Астраханської експедиції. м. [Астрахань]. Машинопис. Рос. мовою.	30 травня 1958	1	
28	Доручення Зуйкіна Миколи Олександровича, видане Риженку Якову Омеляновичу, на виконання ним обов'язків [керівника Ростовського на-Дону філіалу Республіканського державного інституту по проектуванню будівництва “Росгіпро совхозстрой”] протягом 3 червня – 10 липня 1958 р. м. Ростов на-Дону. Машинопис на бланку установи. Рос. мовою.	3 червня [1958]	1	

1	2	3	4	5
4. ЛИСТУВАННЯ				
29–33	Вияснівський А[ндрій Юліанович] – Риженку Якову Омеляновичу. Вітання з Новим роком. Поштові картки. 3 м. [] до м. [Астрахань]. Автограф. 5 од. зб.	25 грудня 1961; 26 грудня 1963 – 26 грудня 1966	7 (2+1+ 1+1+ 2)	
34–39	Вияснівський А[ндрій Юліанович] – Риженку Якову Омеляновичу. Вітання з святом 1 Травня. Поштові картки. 3 м. [] до м. [Астрахань]. Автограф. 6 од. зб.	26 квітня 1963 – 25 квітня 1969	7 (2+1+ 1+1+1 +1)	
40	Таранушенко С[тефан Андрійович] – Риженку Якову Омеляновичу. Лист. 3 м. [Києва] до м. [Астрахань]. Автограф.	[]	2+ конв.	
41	Астраханська обласна Рада КПРС – Риженку Якову Омеляновичу. Вітання з 50-літтям Жовтневої революції. м. [Астрахань]. Друк. Рос. мовою.	[1967]	2	
42	Тосненський міський військовий комісаріат Ленінградської області – Риженку Якову Омеляновичу. Повідомлення про місце перезахоронення його сина Риженка Олександра. 3 м. Тосно Ленінградської області до м. Астрахань. Поштова картка. Рос. мовою.	31 травня – 3 червня 1971	1	

1	2	3	4	5
43	“Астрахангипроводхоз”, інститут – Риженку Якову Омеляновичу Поздоровлення з ювілеєм. м. [Астрахань]. Вітальна листівка. Рос. мовою.	1 листопада 1972	2	
5. КНИГИ З ДАРЧИМИ НАПИСАМИ				
44	Дарчий напис Вяяснівського А.Ю. Риженку Я.О. на титульному аркуші книги Р. Бредбері “Марсіанські хроніки”. Київ, 1963.	27 вересня 1963	212 стор.	
45	Дарчий напис Таранушенка С.А. Риженку Я.О. титульному аркуші статті “Вітряки” на відбитку з журналу “Народна творчість та етнографія”. Книга перша. Січень–березень. Київ, 1958 р.	1958	13+ конв.	
6. ФОТОМАТЕРІАЛИ				
46	Фотографія Риженка Якова Омеляновича з сином Олександром. м. Курськ. 1 фото.	1940	1	
47	Групові фотографії: Риженко Яків Омелянович та невстановлені особи. м. []. 4 фото.	10 січня 1955		
48	Фотографії членів делегації Астраханського філіалу “Южгипроводхоз”. м. [Астрахань]. 2 фото.	5–6 листопада 1958	2	

1	2	3	4	5
49	Фотографії Риженка Якова Омеляновича: [ювілей]. м. []. 9 фото.	[]	9	
50	Фотографії Риженка Якова Омеляновича. м. []. 4 фото.	[]	4	
51	Фотографії керамічних виробів з [колекції] Миргородського [краєзнавчого] музею. (Вироби селища Хомутець). м. []. 5 фото.	[]	5	
52	Фотографії керамічних виробів з [колекції] Полтавського [краєзнавчого] музею. (Вироби селища Опішня). м. []. 4 фото.	[]	4	
53	Фотографії керамічних виробів з колекції Юх[има] Михайлова. м. []. 6 фото. Примітка: на фотографіях печатка: “С.Д. Арценовский”.	[]	6	
7. ОБРАЗОТВОРЧІ МАТЕРІАЛИ				
54	Яценевич Віра, Ангельський Д [] Малюнки керамічних виробів. м. [].	[]	39	

1	2	3	4	5
55	[] Малюнки керамічних виробів. м. [].	[]	2	
8. МАТЕРІАЛИ РОДИНИ				
56	Диплом Риженка Олександра Яковича (сина Я.О. Риженка) про закінчення Полтавського інституту інженерів сільськогосподарського будівництва. м. Полтава. Рукописна копія, завірена 20 січня 1941 р. Рос. мовою.	1940		
57	Копія повідомлення про загибель Риженка Олександра Яковича (сина Риженка Я.О.) 15 серпня 1943 р. м. Астрахань. Рукопис. Рос. мовою. Примітка: копія завірена 1 червня 1948 р.	28 травня 1948	1	
58–59	Медали Риженка Олександра Яковича (сина Риженка Я.О.). 1. “За оборону Сталинграда”. 2. “За оборону Ленінграда”. м. []. 2 од. зб.	[]	2 меда- лі	

Всього до опису внесено **59 (п'ятдесят дев'ять) од. зб.** від № 1 до № 59.

Літерні та пропущені відсутні.

Н. с. відділу джерелознавства ІР НБУВ

Т. В. Міцан

Завідділом зберігання
та використання фондів ІР НБУВ

О. П. Степченко

«___»_____ 2005 р.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Ангельський Д[]	54
Арценовський С[] Д[]	53
Вияснівський А[ндрій Юліанович]	34–39
Зуйкін Микола Олександрович	28
Михайлов Юх[им]	53
Риженко Олександр Якович	56–58
Таранушенко С[тефан Андрійович]	40
Яценевич Віра	54

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Астрахань, місто (Росія)	11–13, 17–21, 27, 29–43, 48
Київ, місто	40, 46
Курськ, місто (Росія)	25
Опішня, селище	52
Пустовійтово, селище Глобинського району Полтавської області	16
Ростов на-Дону, місто (Росія)	28
Тосно, місто Ленінградської області (Росія)	42
Харків, місто	2–7, 26
Хомутець, селище	51